VELKÁ DOBRODRUŽSTVÍ

Za kozlíky, pivovary a nejhezčími holkami do Vlachova Březí

GPS souřadnice: 49.0815901, 13.9588232

Praktické informace

Délka trasy: 5 km

Obtížnost: Lehká trasa vedoucí z velké části po rovince kolem památek města a pak jeho okolím krásnou přírodou. Výlet je možné jet s terénním kočárkem i se psy (na vodítku). Projdete ho volným tempem za dvě hodinky.

Vzdálenost od Prahy a jak se na výlet dostat: 140 km ujedete za 2 hodiny. Pojedete po D4 směr Písek → Volyně → Vlachovo Březí.

www.idos.cz

Turistická mapa: Odkaz na mapy.cz

Parkování: Náměstí Svobody.

WC: Veřejné toalety jsou v úředních hodinách otevřeny na městském úřadě.

Nejbližší další výlet agentury Velká dobrodružství: Kratochvíle, Rožmberk, Český Krumlov, NS Olšina, Vimperk, Michlova Huť, Nýrsko.

Trasu pro vás prošla Lucie Nachtigallová.

Trasu testovaly kamarádky Eliška a Kristýna z Prachatic

Postřehy dětí:

Eliška (9 let): „Viděla jsem hodně slepic, ale ani jednu kozu. Škoda, že je zima, jinak bych se koupala.“

Týnka (8 let): „My jsme se neztratili, je jsme šli na chvilku k jinému hřbitovu. Moc se mi líbilo hledat věci na sochách.“

Popis výletu - Legenda pro rodiče

Milí cestovatelé,

že jsou od Vlachova Březí nejhezčí holky, už víme z písničky kapely Yo Yo Band. Ale jaká je historie tohoto města, jehož soukeníci svého času dobývali svými výrobky trhy v německém Pasově i rakouském Linci, se dozvíte, když s námi půjdete na výlet s tajenkou. A nejen to. Povíme si něco o křížové cestě, židovském hřbitovu, ale také o tom, proč zde v minulosti házeli kozla z věže kostela.

Výlet vznikl s laskavou podporou a pomocí města Vlachovo Březí, a proto je zdarma. :)

Dopis dětem

Ahoj, holky a kluci, dnešní výlet se vám bude líbit. Kromě historického povídání vás totiž také čeká vyprávění pohádkové. Budeme hledat ztracená písmenka i obrázky, ale také si řekneme něco o zdejších legendách, slepičkách, krtkovi nebo třeba břízách.
Stejně jako k našim ostatním výletům jste také k dnešnímu dostali originální mapu s vyznačenou trasou. Pokud půjdete správnou cestou, budete se pozorně rozhlížet, číst texty a poslouchat, co říkají rodiče, jistě splníte všechny úkoly. Umíte-li už psát, doplňte podle uhodnutých slov tajenku a pečlivě ji uschovejte.

Mapa výletu

Doplňovačka

Vyrážíme na výlet!

Zaparkujeme na náměstí Svobody. Jak se vám tady líbí? Poznáte, jaký druh stromu roste uprostřed náměstí?

V roce 1538 povýšil český král Ferdinand I. Vlachovo Březí na město a kromě jiných výsad mu udělil i právo používat znak. Je na něm šedý vzpínající se kozel se stříbrnými kopýtky na modrém poli.

Zkuste tento znak někde na náměstí najít. Třeba na zemi na kanálu nebo na budově městského úřadu.

První písmenko do tajenky si ovšem vyzvedneme u kostela Zvěstování Panny Marie .

Tento barokní kostel byl postaven v letech 1659 až 1669 na místě staršího svatostánku. Uvnitř uvidíte hlavně oltáře z roku 1773 od Ignáce Hammera z Čimelic. V kostele se také nachází renesanční náhrobek Oldřicha Malovce z roku 1561.

(Rod Malovců byl starý český šlechtický rod. Pocházel z jižních Čech a vlastnil mnoho hradů a zámků. Byli to rytíři a páni, kteří sloužili českým králům a pomáhali při správě země, a to v době středověku a raného novověku. Vlastnili také toto město.)

Před kostelem je **socha Panny Marie** – sochařské dílo z mušlového vápence z roku 1774. Za komunistického režimu bylo rozhodnuto, že socha musí zmizet, ale nakonec se místnímu knězi podařilo sochu Pannu Marii zachránit. Dnes stojí u zdi kostela a moc jí to sluší!

Víte, co je mušlový vápenec?

*Druh **vápence**, který vznikl z mořských organismů. Především z **mušlí, lastur** a **korálů**, které se usazovaly na dně moře. Má světlou barvu a často výraznou **zrnitou strukturu**, protože obsahuje dobře zachované schránky mušlí a dalších organických částic.*

Obejděte sochu a najděte špatně čitelný nápis *OBNOVENO*. Pod ním je letopočet.

1. **Opište první číslici z druhého řádku.**

Váš další úkol bude najít sochu svatého Jana Nepomuckého z roku 1794. Je na druhé straně náměstí.

Ale jednu zajímavost ke kostelu pro vás ještě máme.

K historii Vlachova Březí se totiž váže i poněkud krutý obyčej – shazování kozla z věže kostela v den svatého Jakuba. Jeho krev prý měla čarovnou moc. Kdy, jak a kolikrát se tady tato „kozochvíle“ konala, se nám nepodařilo zjistit. Ale vypátrali jsme, že obecně je shazování kozla starým (pohanským) rituálem. Ve zdejším městě se tak kdysi za zvuků hudby kozlík vystrčil otvorem mezi pilířky okna kostela a za velkého jásotu lidu letěl k zemi. Dole už čekali řezníci a rychle kozla dořízli, aby se netrápil. Krev se potom draze prodávala jako dobrý lék na různé nemoci. Jiná verze vysvětluje, že kozel měl představovat ďábla a jeho likvidací se zapudily zlé síly.

Kozel se z věže kostela shazuje i v současnosti, ale samozřejmě jde jen o atrapu.

Jdeme kolem kašny tak, že máme krásné domečky po levicích. Najdete ten, na jehož omítce je lev?

Udělejte stejný postoj jako africká šelma (včetně vyplazeného jazyka) a dojděte až k soše Jana Nepomuckého. Kdo se zasměje, musí se vrátit k domu a celé to dělat znovu. Klidně i pětkrát, Jiříku! :)

Poznáte, z čeho je Janova plastika vysochána? Ze stejného kamene jako Panna Marie?

Jan Nepomucký je svatý, kterého potkáváme na našich cestách nejčastěji. Vždy drží v ruce kříž s Ježíšem, má na sobě zvláštní roucho a čapku a nad hlavou mu poletují hvězdičky. Většinou v počtu pěti. Je tomu tak i zde? Spočítejte hvězdičky a připočtěte 7 dalších.

2. **Napište výslednou číslici.**

Uličkou od sochy si vykračujeme směrem k zámku. Určitě ho poznáte na první pohled.

Zámek Vlachovo Březí je barokní stavba, jejíž křídla svírají písmeno L. Vznikl přestavbou původní gotické tvrze ze 14. století.

Víte, jak vypadá písmeno L? Namalujte ho prstem do vzduchu a zkontrolujte, zda tvar zámku souhlasí.

Máte takové písmeno ve jméně? Autorka tohoto textu hned třikrát. A vy?

V 16. století byl zámek rozšířen v renesančním stylu. Současnou podobu získal na konci 17. století za vlády rodu Dietrichsteinů. V současnosti je ve vlastnictví města a není veřejnosti přístupný. Na jeho fasádě bývala a snad také opět bude pamětní deska připomínající návštěvy spisovatele Jana Nerudy v roce 1878.

Znáte Jana Nerudu? Kdo šel náš pražský výlet s tajenkou pražskou Nerudovou ulicí po starých domovních znameních, ten ano. :)

Každopádně si o jeho návštěvě těchto končin něco řekneme v druhé části výletu.

Za zámkem také uvidíte **Panský pivovar.** Vypadá honosněji než zámek, že?

Rozsáhlá barokní budova z 18. století je součástí zámeckého areálu. Och, jak je krásně opravena! Žasneme, žasněte také. Pivovar byl založen roku 1690 Oldřichem Malovcem z Malovic. V provozu byl do roku 1924, kdy pozdější majitel hrabě Josef Herberstein poručil výrobu tekutého zlatavého potěšení ukončit. (Asi abstinent…) V letech 2014 až 2015 však místní usoudili, že již pan hrabě nepochybně dostatečně vychladl, takže pivovar prošel rekonstrukcí. Nyní je zdejší pivo – Březí koza – vyhlášené.

Pivovarníci se k tomu vyjádřili: *Vracíme život pivovaru, který tady byl po staletí. Proto pivo vaříme z vody, sladu a chmele, proto je kvasíme klasicky v otevřených kádích a necháváme dlouho zrát.*

Na pěnivý mok si ti pod 18 nechají zajít chuť a ti druzí si ho dají po výletě! :)

Budovy pivovaru jsou zdobeny dvě barvami. Jedna z nich je bílá.

3. **Která je druhá barva?**

Najdete u zámku skupinku stromů? A u nich „sklípek“? Zkuste podle vytesaných římských číslic zjistit, jak je starý.

Na lavičkách pak najděte obrázek pivovaru. Vidíte? To je krása!

Držíme se v pravé části areálu (zámek máme za zády) a hledáme šipku, která nám ukáže zkratku k židovskému hřbitovu. Pokud ji neobjevíte, nic se nebojte. Směle zvolte oficiální městskou cestu. Komenského ulice vás na místo odpočinku odvede stejně dobře.

Držíme se pěšiny, která nás zavede k opravenému židovskému hřbitovu na severním okraji města.

Byl založen před rokem 1692 a na jeho ploše 1 378 m2 se do dnešních dnů dochovalo 170 náhrobků barokního a klasicistního typu. Kromě hrobečků vás jistě zaujmou zbytky obvodového zdiva márnice, vstupní brána s dochovanou kovanou brankou a dva památné stromy. Hřbitov je volně přístupný. Tak nakoukněte a potichu se rozhlédněte. Náhrobky jsou rozmístěny nepravidelně, ale svými nápisy téměř všechny směřují na východ, jak je u židovských věřících zvykem.

Podle starého židovského zvyku se na hroby nenosí květiny, ale kamínky, které se pokládají na náhrobky. Tento zvyk připomíná pohřby ve starověkém Izraeli, kde byly hroby pokrývány velkými kameny, aby snad nebožtíka nevyhrabala hladová divá zvěř. Když tady někam položíte pár kamínků i vy, nikdo ze zesnulých se určitě zlobit nebude. Na hřbitově jsme potichounku a tajenku zde luštit nebudeme. Zde vládne tajemství věčné duše…

Vyjdeme na silnici v ulici a … Vpravó hleď!

Vaše zraky popatří na budovu **Schmiedova pivovaru.** Byl založený roku 1856. Jak je vidět, pivovarům se v tomto kraji kdysi dařilo! Rostly tu jako houby po dešti.
Kdo zná lidovou píseň *Kde je sládek*? Ano, je to ta, ve které zazní známá pravda, že „kde se pivo vaří, tam se dobře daří“. Lékaři protialkoholních léčeben by asi nesouhlasili, ale vás se naštěstí tato neřest ještě netýká.

Přesto… Zvládli by rodiče popěvek zanotovat?

Přestože pivovarský objekt v současné době chátrá a nejspíš jsou jeho dny sečteny, je skvělou ukázkou pivovarnické architektury druhé poloviny 19. století. Je velká škoda, že ho majitelé nenechali opravit…

Pivovar byl založen roku 1856 Janem Schmiedem. Byl větší a modernější než nedaleký Panský pivovar. Ve vlastnictví se následně vystřídali ještě Heřman a po něm Ludmila Schmiedovi. Pivovar však nepřečkal období celosvětové hospodářské krize. Výroba byla ukončena v roce 1935. V dobách největší slávy však odtud teklo až 4 000 hl omamných nápojů ročně.

Věděl by někdo, kolik je to litrů piva? Na jak dlouho by to stačilo vašemu tatínkovi nebo dědečkovi?

Stoupáme zpátky k městu k první výklenkové kapli na křížové cestě. Tady se vydáme doprava k dalšímu krásnému kostelíku.

V této kapličce na nás ovšem čeká na obrázku modlícího se Ježíše další tajenková otázka.

Podívejte se Ježíšovi na sepjaté ruce.

4. **Který prst je z vašeho pohledu nejvíce vlevo?**

Na návrší nad městem stojí **kostelík zasvěcený Duchu svatému.** K němu míříme. Jeho historii bohužel známe jenom z ústního podání, neboť se farní archiv ztratil.

Víte, co je Duch svatý?

V Bibli je Duch svatý třetí osobou Boha, tedy součástí svaté Trojice – Bůh Otec, Bůh Syn (Ježíš Kristus) a Bůh Duch svatý. Je popisován jako Boží přítomnost, která vede, posiluje a utěšuje lidi. Často je zobrazován jako holubice, vítr nebo oheň.
Vidíte někde holubici? Ne obyčejnou! Tu bílou a něžnou…

Po třicetileté válce byl na tomto návrší postaven dřevěný kříž. Zejména po svatodušních svátcích se k němu lidé chodili modlit.
V roce 1702 tudy procházel mnich Faltýn. Zrovna byl na pouti z Říma, a protože ji nechtěl jít tak úplně zbůhdarma, využil se jako zásilková služba. Nesl královohradecké diecézi dar od papeže Klementa XI. – obraz Panny Marie s děťátkem. Na návrší pod křížem si na chvilku zdříml, jenže když chtěl jít dál, zjistil, že nemůže obraz ze země zvednout. Po několika dalších marných pokusech usoudil, že jde o boží vůli. Obraz má zůstat právě tady! A skutečně dílo zanechal ve Vlachově Březí. Aby se vyhovělo vyšší vůli, byla pro obraz nejprve postavena dřevěná kaple a přibližně po deseti letech zděná rotunda.
A vy si pamatujte, že když se vám nechce s něčím tahat dál a břemeno vám připadá k neunesení, může jít o boží vůli. (Pro stěhováky to neplatí!)

V průběhu staletí se kult Ducha svatého značně rozšířil, takže se ke kapli – jak už jsme zmínili – konaly četné poutě. Obrovská důvěra v boží sílu znovu vzkypěla zejména v rakousko-pruské válce v roce 1866. Všichni branci z Vlachova Březí a jeho okolí, kteří se museli této bitvy účastnit, měli u sebe posvěcený obrázek Svatodušské Panny Marie z Vlachova Březí. Pevně věřili, že je v nelítostném boji ochrání. Bitva u Sadové byla nejkrutější bitvou 19. století. Padl v ní téměř každý třetí vojáček, kterého do řeže vyštvali. Ovšem ti z Vlachova Březí nikoli. Domů se vrátili všichni, nikdo dokonce nebyl ani zraněn. Takže Panna Marie zafungovala. Přeživší nechali z vděčnosti nechali namalovat obraz, který zachycoval bitvu u Sadové. Nechybělo na něm samozřejmě poděkování za ochranu. Tento obraz byl umístěn v kostelíku.

Ke kapli vede křížová cesta z 1. poloviny 18. století. Upravená ale byla až v 19. století místním stavitelem Jakubem Bursou.

Víte, co to je **křížová cesta?** Zvláštní způsob, jak si lidé připomínají **poslední cestu Ježíše Krista na místo jeho smrti. Chtějí trpět stejně jako on, ovšem bez tragického ukřižování v závěru. Jdou tedy stejně jako Ježíšek na nějaký pořádný kopec a připomínají si 14 důležitých okamžiků** (takzvaných zastavení), které se podle Bible tehdy přihodily. Stačí vzpomínka, padat, trpět ani táhnout těžký kříž nemusejí.

Projdeme kolem kapliček křížové cesty až na vrchol ke třem velkým křížům. Najdeme ten prostřední.

5. **Opište druhé slovo.**

Víte, co zkratka INRI znamená?

Nápis INRI *je zkratkou latinského* Iesus Nazarenus Rex Iudaeorum, česky Ježíš Nazaretský, král židovský *. Tradičně bývá zobrazován na krucifixech a jiných zpodobeních ukřižovaného Ježíše Krista.*

Nalevo hřbitov, před námi hřbitov. Musíme to smutné povídání nějak zahnat... Šupajdíme z kopce k silnici a pak hned po pěšině kolem zdi hřbitova zase do kopečka.

Než k hřbitovu dojedeme, zazpíváme si jednu slavnou a veselou písničku. :)

Nejlepší holky jsou z Nedvězího Mejta,
nejlepší holky jsou z okolí Holostřev.

Rybitví, Rybitví, Rybitví, ani tam to není špatný.
Rybitví, Rybitví, Rybitví, tam je to celkem fajn.

Nejlepší holky jsou vod Vlachova Březí,
nejlepší holky jsou z okolí Kozolup.

Pičín, Kozomín, Řitka, skvěle složená kytka.
Pičín, Kozomín, Řitka, tak tam to musí bejt.

Víte, proč si ji zpíváme? Nevíte? Tak si ji zazpívejte ještě jednou a dobře poslouchejte, jaké názvy měst a obcí jsou vám povědomé. Ze songu vyplývá, že ve zdejším městečku žijí samé krásky!

Kolem hřbitovní zdi to zalomíme do pravého úhlu (rovně a doprava) a pokračujeme po pěšině do lesa. Konečně máme trochu času na historická fakta.
I když v těchto místech žili lidé pravděpodobně už v pravěku, první písemné zmínky o osadě Březí pocházejí až ze 13. století. Počátkem 15. století bylo Březí v držení rytířského rodu Malovců. V té době dostalo přívlastek „Vlachovo“. Roku 1538 povýšil český král Ferdinand I. Vlachovo Březí na městečko. Od druhé poloviny 17. století zde vzkvétal soukenický cech a sukno od zdejších mistrů brzy dobylo i trhy v německém Pasově a rakouském Linci.

Tipněte si, proč se město jmenuje, jak se jmenuje.

Podle jedné pověsti vznikl název města spojením ***Vlachů*** *(obyvatelé pocházející z Rumunska, známí také jako pastevci ovcí) a* ***březového lesa****. Kdysi v minulosti totiž na tomto místě rostly rozsáhlé* ***březové háje****, které místní lidé využívali k pastvě. Vlaši, kteří v těchto oblastech žili a starali se o ovce, se rozhodli toto místo osídlit. Když si zde postavili své osady, nazvali nově vzniklé místo* ***Vlachovo Březí****.*

Že máte výraz *březí* spojený s docela jiným významem? Že ho vnímáte jako označení samice očekávající mládě? To je v pořádku. Jeden z výkladů totiž připouští i jeho spojení s břízou jako symbolem plodnosti a nového života. V mnoha kulturách tak takhle náletová dřevina, co se chytne i tam, kde jiná zeleň nemá šanci, prostě funguje.

Vidíte někde nějakou břízu? Zkuste najít alespoň jednu.

Nejčastěji se na Šumavě – stejně jako v celé České republice – setkáte s břízou bělokorou. Dále zde rostou ještě dvě břízy, kterým se nejlépe líbí právě u rašelinišť: bříza karpatská a pro vás asi nejzajímavější bříza trpasličí.
Bříza karpatská je horským druhem uzpůsobeným k životu ve vlhku. Je malá, s útlým kmenem a maximálně pět metrů vysoká. Stejně jako většina pionýrských dřevin je krátkověká. Proč pionýrských? Protože se díky svým větrem šířeným semínkům rychle uchytí všude, kde je zrovna místo. Než se ostatní stromy vzmůžou k činu, mají se břízky na opanovaném stanovišti dobře. A pak: Adié, živote!
Blízká Šumava má – co se týče bříz – jedno zajímavé NEJ. Může se pochlubit nejfotografovanější břízou v Česku. Roste na jednom z ostrůvků jezírka na Chalupské slati u obce Borová Lada. A – světe, div se – i tam vede jeden z našich výletů! :)
Bříza je léčivá. Čaj z čerstvých březových lístků má blahodárný vliv na ledviny a napomáhá léčení dny a močových cest. Věhlasná je síla březové vody, která se získává navrtáním kmene. Z dírky, která je vlastně rankou, teče bříze krev – míza. Takže se ani není čemu podivovat, že čistí lidskou krev a je uznávaným oživujícím tonikem pro celý organismus. Oblíbený je také březový šampon na vlasy. Vyrobit si ho můžete z odvaru listů břízy sbíraných od dubna do května. A skauti dobře vědí, že březová kůra výborně hoří i mokrá, takže s ní jde rozdělat oheň za deště.

Víte, jak se jmenuje květenství břízy? Jsou to takové ty květy, co vypadají jako housenky. Kdo si myslel, že jsou to fakt

housenky, a jako malý se jich bál?

Nudlózní květenství se jmenuje jehněda. Autorka textu si to jako malá holka pletla s hnidou – vajíčkem vešky. A myslela si, že veš dětská padá do vlasů právě z bříz. Tak se jim vyhýbala. Protože vešky umí potrápit! Kdo už je měl? :)

Břízy jsou vidět i ve filmové pohádce *Mrazík*, kterou jistě dobře znáte.

6. **Jak se jmenuje hodná dívka?**

A jak se jmenuje pyšný jinoch, který se o ni uchází?

Když se dívám na sebe, tak se musím pochválit.
Nevypadám já věru zle, zkrátka chlapec, jak má být!
Před naší, za naší, cesta má ať nepráší, hej!

Možná byl Iványk také z Vlachova Březí a mají tu i hezké kluky! :)

Pozor, pozor, za lesní školkou se cesta rozdvojuje. Trochu se zapráší… A my se držíme té vpravo. Kolem staré studny dojdeme až na louku, odkud je krásný výhled. Za dobré viditelnosti odtud dohlédnete až na hrad Helfenburg.

Půjdeme dále po okraji louky, a pak vylezeme kolem sadu do dalšího kopečka. Rozhodně neodbočujeme doleva dolů kolem chatky, stejně jako to udělala autorka tohoto textu. V lesíku se poté ztratila. A musela potupně volat panu starostovi, aby ji odnavigoval správným směrem! Dojdeme tedy až na vrchol kopečka a v koutu lesa vlevo se nám objeví nový oplocený vodojem.

Jdeme a posloucháme.

Víte, které řemeslo město proslavilo? Už jsme si to říkali… Ano, soukenictví!

A copak že to takové soukenictví je? Výroba vlněných látek. Souká se vlákno k vláknu. V historii Vlachova Březí hrála tato činnost významnou roli. Jak už jsme se rovněž zmiňovali, po třicetileté válce zde od druhé poloviny 17. století začal vzkvétat soukenický cech. Místní sukno si získalo skvělou pověst i na zahraničních trzích. Což byl v době, kdy nešlo hodit výrobek do kamionu, na vlak či do letadla, vpravdě husarský kousek.
V roce 1713 bylo v městečku zaznamenáno šest tkalců a čtyři soukeníci, což svědčí o tom, že někdy stačí k dobytí cizích trhů deset pilných. Během 19. století však ve Vlachově Březí význam soukenického cechu postupně upadal, upadal, až upadl v zapomnění…

Znáte nějakou pohádku, ve které se vyskytují krejčí či švadlena? Je jich víc, ale my si narychlo vzpomeneme na tu, ve které chodí císař nahý. A také na tu, v níž si šikovná dívka spíchne kabátek z myších kožešinek. Znáte?

7. **Co měla tato princezna na čele?**

Také lovíte doma myšky, abyste měli na kožich? Asi ne… Musí to být hrozivá piplačka!
Znáte ještě jinou „švadlenkovskou“ pohádku?

Třeba tu o třech přadlenách?

Ve které pohádce musí Bohdanka ušít košile pro své bratry z kopřiv? Musela se nadřít, protože zhotovení 1 kg hrubé kopřivové příze ručním předením trvá 5 až 10 dní.

Když jsme u toho, vzpomněli jsme na staré dobré kabátky kopřiváky. Proklatě ekologické, protože suroviny na ně rostou všude kolem nás. I kolem Vlachova Březí. Textilní vlákna z kopřiv zná lidstvo asi tak 3 000 tisíce let. Možná 5 000 let. Ve středověku se používala na lodní plachty a lana.
Ve 20. století se během obou světových válek snažily některé země nahradit chybějící bavlnu kopřivovými vlákny. Tkali z kopřiv i uniformy. A právě tyhle prastaré kopřiváky mohli ještě vaši prarodiče zažít… Kdo se ovšem vydá na Balkán nebo do himálajské oblasti, může si nějaký ten kopřivový módní výkřik přivézt jako běžný suvenýr. (Tam ale naše výlety s tajenkou ještě nevedou, takže osobním zážitkem nemůžeme sloužit. Možná se ale nejde nějaký osvícený obecní úřad…)

Ale zpátky za naše humna. Která zvířátka pomohla krtečkovi vyrobit kalhoty s kapsami?

Krteček vše udělal, nejdříve len vytrhal a svázal do otýpky. Spolu s žábou len namočili. Čáp krtečkovi len nalámal. Krtek rozčesal len o ježka. Pavoučci mu len spředli. Mravenečci upředli. Rak a rákosníček udělali to, co slíbili. Spokojený krteček měl kalhoty s velkými kapsami.

Krtečků je tady hodně i na loukách. Vidíte krtince?

V lese nejsou, tak se do něj vypravíme, abychom tyhle černé chlupaté skoroslepce nerušili v kutání.

Za vodojemem na kopci odbočíme doleva a sypeme se z kopce. Břízy tady nejsou žádné, ale nějaké jehličnaté stromy byste poznat mohli. Alespoň dva! :)

Udržujeme směr dolů, mírně to stočíme doprava a pak, ledva v dálce na louce uvidíte úly… Tak k nim nedojdeme. Spustíme se šusem z kopce po okraji lesa k dalšímu vodojemu. Jsme na asfaltce a mírně levotočivě se vracíme do města.

Kousek za vodojemem jsou dvě chatky a také ohniště, u kterého by klidně mohlo sedět dvanáct měsíčků. Znáte tuto pohádku?

Vzpomenete si, kteří měsíčníci v pohádce pomohli hodné Marušce najít pod sněhem nejprve fialky, pak jahody a nakonec jablka?

Bratře Červne, pojď se posadit na mé místo. Červen se přesunul na největší kámen, zakroužil svou dřevěnou palicí nad hlavou a kolem něj se objevila zeleň a ze země rostly drobné jahodové keříky. Během chvilky byly obsypané rudými jahodami, jen se zakousnout.

Dokážete měsíce vyjmenovat pozpátku? :)

Dojdeme do Nerudovy ulice, opatrně ji přejdeme a hnedle zaplujeme naproti do Bezručovy. Jdeme doprava, Chánův rybník máme po levé ruce.

Rybník se nejmenuje po mongolských vládcích Čingischánovi a Kublajchánovi, ale po svém někdejším majiteli, panu Chánovi. Je v těsné blízkosti **Chánova mlýna**, historického objektu, který tu byl postaven před více než 150 lety.

Ale i když mongolští dobyvatelé až do Vlachova Březí nedoputovali, jiné významné osobnosti se zde ukázaly. Hlavně ti z dob národního obrození.

Působil zde třeba český buditel – kněz Vojtěch Kareš. Právě k němu jezdil na návštěvy Josef Jungmann.

Narodil se zde básník Jan Vlastislav Plánek, přítel Ladislava Čelakovského.
A posléze v tomto městě často dlel u svých známých český básník, redaktor a pozdější čítankový literát Jan Neruda. Podnikal odtud četné výlety do okolí, na nichž sepisoval některé své básně. V místním zámku prožíval epizody svého života, které se odrážejí v tvorbě jeho veršů, balad a romancí. Vzpomeňme Baladu horskou.

Podnes mají v horské vísce obraz Trpitele,
nemá rány ve svém boku, nemá trnu v čele,
bílá lije v ranní záři po celičkém těle.

Je inspirovaná křížem, který stával na kopci za městem.

A máme tady úkol pro rodiče a prarodiče. Dokážete se naučit část této balady do konce výletu? Můžete si to rozdělit – každý jeden verš! :)

Dítě z chaty vyskočilo, do sousedních polí –
„Daruj šťávy, jitroceli, na vše, co kde bolí!!
S pole spěchá ku lesině, přes trní a hloží –
„Dej mi to své mladé listí, jahodino boží!“

Neodpustíme si dva domácí úkoly:
První: Zjistit, o co v baladě jde. Proč Kristus na kříži nemá rány. Stačí si baladu přečíst…
Druhý: Napadá vás, co je v baladě špatně z hlediska dnešní gramatiky? Schválně!

Zkuste najít na domečku napravo nápis *ZAHRÁDKÁŘI KERSKU.* Jsme sice od Kerska vzdáleni asi tak dvě hodiny jízdy autem, ale proč ne! Jak vidno, milovaná kerská osada spisovatele Bohumila Hrabala může být kdekoli. A jeho kočky taky.

Kdo první uvidí koupaliště? Je nádherné a stoprocentně přírodní! Pokud zrovna krajině nevládnou mráz, chlad a padající trakaře, vyzkoušejte ho.

Pro další písmenko si zajdeme ještě kousek za koupaliště.

Vlachovo Březí se v minulosti potýkalo s opakovanými povodněmi, a to hlavně v letech 1995 a 2002. Tyto pohromy vedly k výstavbě protipovodňových opatření zaměřených na ochranu města a jeho obyvatel. Nad městem byla vybudována kamenná přehrážka, která slouží k regulaci průtoku vody a zadržování splavenin. Tím se snižuje eroze a riziko zanášení koryta potoka, což přispívá k lepší protipovodňové ochraně. My se jí podíváme na zoubek. Má ho obrovský!

Najděte naučnou tabuli a z nápisu zjistěte:

8. **Jak se jmenuje potok?**

Jakmile si prohlédneme protipovodňovou ochranu, stejnou cestou se vrátíme až k Chánovu rybníku a Bezručovou ulicí pokračujeme k městu. Víme, že jste už unavení. Máme na umdlení recept: Sledujte, jak všude pilně zobají slepice. Jsou snad u každého stavení a nepolevují!

My máme slípky rádi, sami jich máme doma dvacet. Všechny mají jména. Jedna se jmenuje Xena, další drzá Terina… Máme i Džadžínu. A náš kohout se jmenuje Gahan (jako frontman skupiny Depeche Mode).

Jaká jména byste dali slepičkám vy, kdybyste je měli za domem?

Znáte nějakou pohádku o slepičkách? My si pamatujeme tuhle:

Slepička a kohoutek spolu šli na procházku a lačnému kohoutkovi-skrblíkovi zaskočilo v zobáčku zrníčko. (Chtěl ho sezobnout, aby slepička nevěděla.) Slepička honem utíkala ke studánce pro vodu na zapití. Jenže ouha, již tehdy nebyla ani nepitná voda zdarma. Studánka chtěla za službu šátek, švadlena za šátek botičky… A tak se slepička mohla ulítat. (Respektive uběhat, protože se slípkám letky dvakrát ročně zastřihují.) Kdo jí nakonec pomohl?

Nebi bylo slepičky líto. Rozhodlo se, že slepičce pomůže, a seslalo na zem vlahý deštík. Louka dala trávu kravičce, kráva dala mléko prasátku, prase dalo štětiny ševci, švec dal botičky švadlence, švadlenka dala šátek studánce. Studánka dala vodu slepičce. Slepička honem utíkala do obory za kohoutkem. Dala mu napít, a tak ho zachránila. A kohoutek? Ten už od té doby nebyl vůbec lakomý a se slepičkou se o všechno hezky dělil.

Také se umíte podělit? Nebo čokoládičky zchlamstnete jako Otesánek? :)

9. Jak se říká mláděti od slepice?

Cestou potkáme krásné dětské hřiště. Klidně si na něm pohrajte, do cíle to už máme jen kousíček.

Čeká na nás několik ulic pojmenovaných po dalších obrozencích, k nimž tu mají zjevně vřelý vztah. Nejprve půjdeme ulicí Palackého, pak Purkyňovou a nakonec nás Havlíčkova přivede až k poslednímu dnešnímu zastavení.

Abyste si ale nemysleli, že necháte všechnu práci na zesnulých předcích, máme pro vás ještě několik hledacích úkolů.

Najděte domeček s letopočtem 1924. Jaké listy zdobí čísla?

Najděte napravo fotku medu a včelky. (Palackého ulice)

Najděte křížek a zkontrolujte, zda je na něm zkratka INRI, o které jsme dnes již mluvili.

Na dětské prolézačce najděte černou kočičku.

A také najděte zelenobílý domeček s letopočtem 1941?

Máte? Vy jste ale šikovné děti!

Nyní musíme opatrně přejít hlavní Nerudovu ulici. Naproti křížku vstoupíme do nenápadné Havlíčkovy uličky. Projdeme jí,

pokračujeme doprava pěšinou kolem plotu a ocitneme se u krásného modrobílého domku. Je to dům *U Koloušků*. Najděte na něm cedulku.

10. Opište křestní jméno umělce.

Ocitli jste se u rodného příbytku slavného umělce. Jan Matulka (*7. listopadu 1890, Vlachovo Březí, † 25. června 1972, New York) byl americký malíř českého původu a světového věhlasu.

A teď se podívejte do tajenky. Co vidíte? No vidíte! :)

Pokračujeme Jiráskovou ulicí a opět i Nerudovou až do startocíle našeho výletu.

Máme hotovo. Procházka i osvěta jsou u konce.

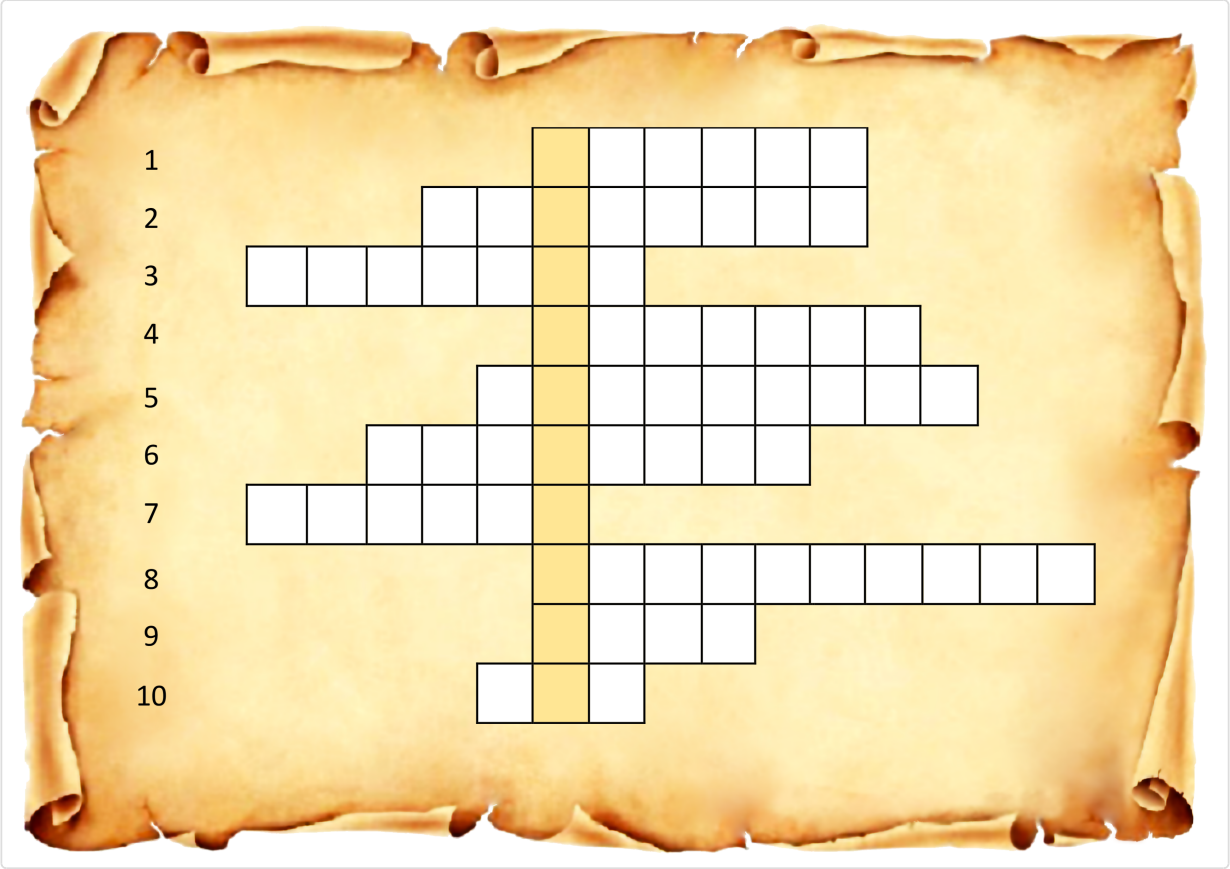
Doufáme, že se vám dnešní výlet s tajenkou líbil. Děkujeme, že jste se s námi prošli a luštili. A také děkujeme Vlachovu Březí za pomoc s výletem a jeho poskytnutí všem výletníkům ZDARMA.

Přejeme šťastnou cestu domů a těšíme se zase někdy na našich tajenkových trasách na viděnou! :)

V textu byly použity mj. texty z webů www.kudyznudy.cz, www.vlachovobrezi.cz, povesti.knih-pt.cz, www.farnost-vlachovo-brezi.cz, Zdeněk Miler: Jak krtek ke kalhotkám přišel, www.pohadkozem.cz, Hájková Hana – Rituál shazování kozla z věže v městečku Vlachovo Březí.

Otázky k tajence

1. **Opište první číslici z druhého řádku.**
2. **Napište výslednou číslici.**
3. **Jaká je druhá barva?**
4. **Který prst je nejvíce vlevo?**
5. **Opište druhé slovo.**
6. **Jak se jmenuje dívka?**
7. **Co měla princezna na čele?**
8. **Jak se jmenuje potok?**
9. **Jak se říká mláděti od slepice?**
10. **Opište křestní jméno umělce.**

A co můžete vyhrát?

Tajenku posílejte na e-mail **veldo@veldo.cz**. Můžete ji také poslat ve zprávě na náš Facebook "Velká dobrodružství". Každý měsíc vylosujeme jednoho z výletníků, kterému pošleme našeho **Lumpardíka z podhradí**. Vždy připojte celé jméno, adresu a také kód výletu.

Výlet stažen z www.veldo.cz | © Velká dobrodružství

Vytvořeno: 09.11.2026 15:06